

Útdráttur

Bls. 21 æfingahefti

Útdráttur

- Útdráttur er stutt samantekt **meginefnis** úr ritverki.
- Útdráttur á að vera í samfelldu máli, ekki einstök orð eða samhengislausar setningar.
- Í útdrætti á að nota eigin orð, því þarf að orða textann upp á nýtt.
- Útdráttur hefur **upphaf**, **meginmál** og **niðurlag** eins og aðrar ritsmíðar.
- Í útdrætti ætti að nota eigin fyrirsögn en ekki þá sömu og í frumtextanum.
- Beinni ræðu er breytt í óbeina. Það tíðkast ekki að nota beina ræðu í útdráttum. Bein ræða er þegar einhver segir eitthvað beint í textanum: "Ég fór í bíó í gær,,," sagði Stína. Óbeint: Stína sagðist hafa farið í bíó í gær.

Hvernig á að gera útdrátt?

1. Lestu yfir frumtextann og reyndu að átta þig á innihaldi hans.
2. Mundu eftir að greina aðalatriðin frá aukaatriðunum. Greind eru markmið frumtextans – það hjálpar höfundi að halda sig við aðalatriði textans.
3. Dragðu saman í eina málsgrein aðalatriði hverrar efnisgreinar í textanum og skráðu hana á spássíuna.
4. Settu aðalatriðin saman í samfelldan texta og mundu eftir því að skipta efninu upp í efnisgreinar.
5. Passaðu þig á því að nota ekki orðalag frumtextans.
6. Hreinskrifaðu textann og veldu honum fyrirsögn við hæfi.

Dæmi um aðalatriði á spássíu texta

Dýr geta orðið skaðvaldar. Ný tegund orma er farin að valda skaða í öðrum löndum.

Uppruni og útlit, flatormur frá Nýja-Sjálandi

Útbreiðsla, frá Írlandi til Færeyja 1982 og kominn til Íslands 1990 en bara í Reykjavík

Flatormurinn hefur vond áhrif á náttúruna af því að ánamaðkar hverfa

Hinn mesti skaðvaldur

Flatormurinn

Sú var tíðin að Íslendingar töldu að innflutningur minks gæti bjargað heilum byggðarlögum. Þeir biðu ekki þaðanna, pöntuðu nokkra minka sem innan skamms sluppu úr búrum sínum með ægilegum afleiðingum. En fleiri dýr geta orðið skaðvaldar á Íslandi. Nú er sérstök tegund orma farin að gera usla í nágrenna-löndum okkar.

Flatormurinn *Artioposthia triangulata* er nýsjálenskur að uppruna. Hann er u.p.b. 20 cm langur, brúnn að lit, með gagnsæjar blöðkur á hliðum sem gera hann flatan að útliti. Hann hvílir sig á daginn en fer af stað á nóttunni og leitar ætis. Upphaldsmatur hans er ánamaðkar.

Fyrir nokkrum árum fór flatormurinn að breiðast út. Hann tók sér far með blómum og settist að á Írlandi og víðar. Árið 1982 var hann kominn til Færeyja. Á Íslandi sást hann í gróðurhúsi í Reykjavík árið 1990 en ekki er vitað til að hann hafi breiðst út þaðan.

Þar sem flatormurinn sest að hverfa ánamaðkar brátt úr jörðu. Slíkt er mikill skaði því ánamaðkar hafa miklu hlutverki að gegna í moldinni, eru mikilvæg fæða fuglanna og nauðsynleg beita fyrir fiska. Flatormurinn er hins vegar eittraður og nýttist engum.

Ljóst er að flatormurinn nýsjálenski gæti sest hér að og orðið hinn mesti skaðvaldur. Lífríki Íslands er viðkvæm keðja þar sem enginn hlekkur má breyta. Fækki ánamaðkum hljóðna ótal raddir loftans. Veiðimenn missa beitu sína og kettirnir – já hvað með kisu?

Dæmi þar sem búið er að strika undir aðalatriðin

Geturðu sagt mér hvar myndbandaleigan er?

Já, það er nú ekki mikið mál. Þú gengur eftir þessum vegi þar til þú kemur að þar næstu gatnamótum. Þar beygir þú til vinstri og þá ferðu fram hjá styttunni af manningum með staurfótinn. Vinur minn klifraði upp hana í fyrra og setti trefil um hálsinn á honum. Þú heldur áfram og ferð fram hjá kirkjunni. Ég fermdist þar í vor. Presturinn er svo utan við sig að hann mætti of seint í kirkjuna. Hann var búinn að steingleyma fermingunni og var í kominn í matarboð til foreldra sinna! Þegar þú kemur að bílasölunni þá beygir þú til hægri. Það er nokkuð brött brekka sem þú þarft að fara upp, en þú ert nú svo ung að það ætti ekki að vera neitt mál fyrir þig. Við götuljósinn ferðu beint yfir og beygir svo til vinstri, látum okkur sjá, Grundarveg, nei Grundarbraut. Eða var það Grundarvegur? Já, það er Grundarvegur, ég man það núna. Ég þekki strák sem á heima þar og hann á heima á Grundarvegi. Þú gengur eftir Grundarvegi og þá kemur þú fljótlega að gatnamótum og þú skalt passa þig þegar þú ferð yfir þau. Það varð slys þar í vetur. Stelpa í mínum bekk varð fyrir bil og var á sjúkrahúsi í tvo mánuði. Hún missti svo mikið úr skólanum að ég hélt að hún þyrfti að taka bekkinn aftur. En hún var svo dugleg að læra að hún varð næst hæst í bekknum. Mínar einkunnir voru lélegar í samanburði við hennar. Þegar þú ert komin yfir gatnamótin þá áttu að sjá myndbandaleiguna. Þó getur verið að stór flutningabíll skyggi á. Hann stendur oft við götuna. Ég held að bílstjórinn eigi heima þarna. Myndbandaleigan er í stóra, nýja húsinu hinu megin við götuna. Vona að þetta gangi vel. Heyrðu hvaða mynd ætlar þú að sjá.